

En leverantör som i en sådan situation som förelåg i HFD 2011 ref. 29 förelagts att yttra sig i ett mål om offentlig upphandling har ansetts vara part.

Lagrum: 10 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Stockholms kommun hade genomfört en upphandling avseende parkeringsövervakning. I tilldelningsbeslut antogs EuroPark Svenska AB (Europark) som leverantör avseende område Väst. G4S Security Services AB (G4S) ansökte om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. G4S yrkade bl.a. att förvaltningsrätten skulle förordna att upphandlingen skulle rättas genom ny utvärdering vid vilken Europarks anbud inte skulle utvärderas. Stockholms kommun medgav yrkandet. Förvaltningsrätten förelade Europark att yttra sig i målet. Europark framställde i sitt svar ett antal yrkanden.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2012-07-31, ordförande Wickström)
yttrade: Europark har inte en sådan partsställning i målet att förvaltningsrätten kan pröva bolagets yrkanden. Dessa ska därför avvisas.
– Förvaltningsrätten avvisar Europarks yrkanden.

Europark överklagade förvaltningsrättens beslut och yrkade att kammarrätten, med ändring av beslutet, skulle besluta att Europark hade partsställning i förvaltningsrätten och att bolagets där framställda yrkanden kunde prövas av förvaltningsrätten, alternativt att yrkandena skulle prövas även utan sådan partsställning. Vidare yrkade bolaget att kammarrätten omedelbart skulle fatta beslut att förvaltningsrätten inte fick meddela dom i sitt mål nr 12531-12 förrän frågan om Europarks partsställning vid förvaltningsrätten blivit slutligen avgjord av kammarrätten. Bolaget anförde bl.a. följande. Stockholms kommun har medgivit G4S:s talan såvitt avser uteslutning av Europarks anbud, vilket förvaltningsrätten i princip är bunden av (se RÅ 2009 ref. 69). Om inte Europark tillerkänns partsställning finns en risk att bolaget inte får sin sak prövad i förvaltningsrätten. Detta strider mot den instansordning som gäller vid upphandlingsmål och de s.k. rättsmedelsdirektiven. Stockholms kommuns medgivande ska ses som ett beslut enligt LOU. Beslutet strider mot LOU och går Europark emot. Europark kommer att lida skada och ska tillerkännas partsställning även jämlikt 16 kap. LOU.

Kammarrätten i Stockholm (2012-08-10, Abrahamsson, Krüll, referent, Jahn) yttrade: G4S har hos förvaltningsrätten ansökt om överprövning enligt LOU och bl.a. yrkat att Europarks anbud inte ska utvärderas. Stockholms kommun har medgett yrkandet. Förvaltningsrätten har därefter förelagt Europark att yttra sig i målet. Europark har i sitt svar framställt ett antal yrkanden som förvaltningsrätten i det överklagade beslutet har avvisat. – I Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2011 ref. 29 slogs fast att en leverantör som hade uteslutits från förnyad anbudsutvärdering på grund av brister i anbudet vilka påtalats i ansökan

om överprövning dels borde ha beretts tillfälle att yttra sig över ansökningen, dels hade rätt att överklaga förvaltningsrättens dom. – Enligt kammarrättens mening kan avgörandet inte tolkas på så sätt att Europark i förvaltningsrätten intar en sådan partsställning att dess yrkanden kan prövas. Förvaltningsrätten har därför haft fog för att avvisa yrkandena. Överklagandet ska avslås. – Kammarrätten avslår överklagandet.

Europark överklagade kammarrättens dom och yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle besluta att bolaget har partsställning i målet vid förvaltningsrätten och att dess yrkanden kan prövas där eller att de ska prövas där även utan sådan partsställning. Europark anförde bl.a. följande. Om inte Europark tillerkänns partsställning vid förvaltningsrätten finns en betydande risk att bolaget inte får sin sak materiellt prövad av förvaltningsrätten. Detta strider mot den instansordning som gäller vid upphandlingsmål och de s.k. rättsmedelsdirektiven. Utan partsställning riskerar Europark att få sin sak materiellt prövad först av kammarrätten. En prövning vid kammarrätten förutsätter också att prövningstillstånd meddelas. Det föreligger härmed en beaktansvärd risk att saken inte får den genomlysning och prövning som instansordningen är tänkt att ge. Stockholms kommuns medgivande är ett beslut enligt LOU. Beslutet innebär att kommunen kommer att utesluta Europark när nytt tilldelningsbeslut fattas.

Högsta förvaltningsdomstolen (2013-04-30, Jermsten, Dexe, Nord, Saldén Enérus, Bull) yttrade:

Skälen för avgörandet

Av rättsfallet HFD 2011 ref. 29 framgår att en förvaltningsrätt som överväger att lägga vad som anförs i en ansökan om överprövning till grund för att förordna att ett vinnande anbud inte borde beaktas, bör bereda den som lämnat det ifrågasatta anbudet tillfälle att yttra sig över uppgifterna i ansökningen.

I det yttrande som gavs in till förvaltningsrätten redovisade Europark sin inställning i målet och bemötte vad som anfördes i ansökningen och gjorde gällande att G4S inte visat att det förelåg några brister. Denna inställning sammanfattades i två som yrkanden betecknade krav som direkt hänförde sig till ansökningens innehåll, nämligen att ansökningen skulle avslås och att det skulle fastställas att Europarks anbud uppfyllde samtliga krav m.m. Därutöver framförde Europark två yrkanden, vars syfte var att säkerställa att Stockholms kommun skulle hindras att omedelbart verkställa ett eventuellt motgångsbeslut när domstolen skilt målet ifrån sig.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening var de två ”yrkanden” som hänförde sig till ansökningens innehåll att se som en sammanfattning av Europarks bemötande av vad som anförts mot bolagets anbud. De var alltså uttryck för Europarks inställning till ansökningen och borde

därmed ha hanterats på samma sätt som allmänt gäller i fråga om en motparts redovisning av sin ståndpunkt i ett mål. Förvaltningsrätten skulle följaktligen inte ha avvisat dem.

De övriga två yrkandena kan däremot inte ses som en del av Europarks argumentation mot uppgifterna i ansökningen utan avsåg självständiga frågor som förvaltningsrätten inte hade möjlighet att pröva i målet. Förvaltningsrätten hade alltså fog för att avvisa dessa två yrkanden.

Förvaltningsrätten och kammarrätten har numera slutligt avgjort frågan om överprövning av upphandlingen. Kammarrättens avgörande har vunnit laga kraft. Målet ska därför avskrivas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avskriver målet.

Mål nr 4714-12, föredragande M. Andersson

Rättsfall: HFD 2011 ref. 29; HFD 2011 ref. 85; HFD 2012 ref. 2.